

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2020, NUMMER 136

Datum	29 september 2020
Van	College B&W
Behandeld door	J.R. Baks
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	jasper.baks@utrecht.nl
Kenmerk	7968100
Beleidsveld	Wonen

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2020 nummer 136 van raadsleden Van der Zweth (PvdA) en Wiegant (SP) van 17 juni 2020 over Situatie arbeidsmigranten in Utrecht. De beantwoording heeft langer geduurd dan normaal, waarvoor onze excuses. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Zijn er actuele cijfers van het aantal arbeidsmigranten dat in Utrecht woont? Hoeveel van hen werken ook in Utrecht?

Antwoord 1

De meest recente cijfers komen uit een onderzoek van Decisio uit 2019. Dit onderzoek gaat in op cijfers uit 2017 en, overbodig te vermelden, ontwikkelingen rondom corona zijn dus niet meegenomen. In 2017 wonen in de gemeente Utrecht 15.100 internationale werknemers. Daarvan zijn 6.500 kenniswerkers en 8.600 arbeidsmigranten. Of iemand als kenniswerker of als arbeidsmigrant wordt gedefinieerd hangt af van zijn loon en leeftijd¹. We weten uit dit onderzoek ook hoeveel arbeidsmigranten in Utrecht werken. Het gaat om vergelijkbare aantallen: In 2017 werken in de gemeente Utrecht 15.500 internationale werknemers. Daarvan zijn 6.700 kenniswerkers en 8.800 arbeidsmigranten.

Vraag 2

Is er vanuit de gemeente zicht op waar deze arbeidsmigranten wonen, zowel qua spreiding over de stad als over het aantal mensen waarmee zij een woning delen?

Antwoord 2

Wij hebben geen beeld van het aantal arbeidsmigranten dat in Utrecht woont en dus ook niet van de adressen die dit betreft. Een arbeidsmigrant die korter dan vier maanden in Nederland verblijft en zich inschrijft in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), hoeft niet het verblijfsadres op te geven.

¹ In dit onderzoek is de grens een fiscaal loon van € 28.813 (voor werknemers onder 30 jaar) en € 39.303 (werknemers van 30 jaar of ouder).

Vraag 3

Is er in Utrecht sprake van een complete en actuele registratie van het woonadres van arbeidsmigranten? Zo nee, kan dit op korte termijn ingevoerd worden en verplicht worden in de gemeentelijke woonverordening? Graag met toelichting.

Antwoord 3

Wij hebben geen beeld van het aantal arbeidsmigranten dat in Utrecht woont en dus ook niet van de adressen die dit betreft. Een arbeidsmigrant die korter dan vier maanden in Nederland verblijft en zich inschrijft in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), hoeft niet het verblijfadres op te geven.

Op basis van de wet Basisregistratie Personen (BRP) is inschrijving op adres verplicht bij een verblijf van langer dan 4 maanden. Dit is bij wet geregeld en hier kunnen we niet van afwijken. Inschrijving in het BRP betekent overigens niet dat het bekend is of iemand arbeidsmigrant is.

Wij nemen aan dat u met 'woonverordening' de regionale huisvestingsverordening bedoeld. In de regionale Huisvestingsverordening is opgenomen dat men zich na toekenning van een zelfstandige woonruimte in de sociale huur dient in te schrijven als ingezetene op dat toegewezen adres. Daarbij wordt niet geregistreerd of men arbeidsmigrant is. Deze verplichting heeft dus geen toegevoegde waarde voor het achterhalen van adressen van arbeidsmigranten.

Vraag 4

Heeft de gemeente hier zicht op? Zo nee, kan de gemeente onderzoek doen welke panden zijn opgekocht door uitzendbureaus om te controleren op de woonkwaliteit? Bijvoorbeeld door gebruik te maken van gegevens van Kadaster.

Antwoord 4

Nee hier hebben we geen zicht op. De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISWZ) controleert de woonkwaliteit als daar aanleiding toe is. We zien geen reden om dit specifiek te doen voor panden die opgekocht zijn door uitzendbureaus.

Vraag 5

Ziet het college andere mogelijkheden om woekerhuren, slechte huisvesting en overbewoning te voorkomen?

Antwoord 5

Ja, via onze reguliere middelen controleren we al op deze aspecten. Zo worden bijvoorbeeld aan het verlenen van een omzettingvergunning voor kamerverhuur (vaak het soort huisvesting van arbeidsmigranten) ook voorwaarden van goed verhuurderschap gesteld en eisen gesteld aan een minimale gebruiksoppervlakte per persoon. Ook treden we handhavend op bij illegale omzettingssituaties.

Vraag 6

Is het in Utrecht mogelijk om voor tijdelijke klussen tijdelijke huisvesting te organiseren? Bijvoorbeeld door het plaatsen van een woonhotel op de bouwlocatie.

Antwoord 6

We zijn voorstander van huisvesting in reguliere woningen. Voor tijdelijk verblijf van 2 weken tot 6 maanden (met uitloop naar een jaar) op basis van een short stay contract kan men ook verblijven in tijdelijk verblijf accommodaties, maar niet in woningen. Dit is geregeld in het [beleid voor tijdelijk verblijf](#) dat uw raad eind 2019 heeft vastgesteld. Gezien de schaarse ruimte in de stad is dit bijzonder ingewikkeld. Eventuele huisvesting op een bouwterrein moet voldoen aan veiligheidseisen. Daarnaast kleven er juridische haken en ogen aan.

Vraag 7

Is het college voornemens dit te doen? Kan de uitkomst hiervan worden gedeeld met de raad?

Antwoord 7

Nee, we zijn niet voornemens dit te doen. Er is geen aanleiding om te vermoeden dat dit speelt.

Vraag 8

Zijn locaties in Utrecht waar veel arbeidsmigranten bij elkaar werken? Welke rol pakt de gemeente hier, bijvoorbeeld in samenwerking met de arbeidsinspectie, om zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden?

Antwoord 8

Er zijn geen specifieke locaties bekend.

Het toezicht op arbeidsomstandigheden ligt inderdaad bij de arbeidsinspectie. De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) controleert of werkgevers en werknemers zich houden aan de verschillende wetten, besluiten en regelingen op het terrein van arbeid. Verder spoort de Inspectie fraude, uitbuiting en georganiseerde criminaliteit binnen de keten van werken en inkomen op. Op het werkveld van Sociale Zaken en Werkgelegenheid signaleert ze ontwikkelingen en risico's en meldt deze aan belanghebbende partijen. De ISZW en de inspecteurs van VTH van de gemeente trekken samen op. Wanneer VTH op bouwplaatsen misstanden aantreffen, informeren zij de arbeidsinspectie daarover. Tot op heden hebben wij niet veel relevante signalen voor de ISZW.

Vraag 9

Hoe ziet de gemeente erop toe dat bij werkgevers waar veel arbeidsmigranten werken, die mogelijk de taal minder beheersen waardoor zij relevante informatie rondom Corona kunnen mislopen, de 1,5 meter en andere Corona-maatregelen in acht worden genomen?

Antwoord 9

Het is de verantwoordelijkheid van werkgevers om hun werknemers goed te informeren. Daarnaast kunnen arbeidsmigranten terecht bij het International Welcome Centre Utrecht Region (IWCUR). Dat is het informatie centrum voor internationals (dus ook arbeidsmigranten) van de stad en de regio. Bedrijven kunnen hun medewerkers doorgeleiden naar deze bron van informatie. Daarnaast zijn er meerdere partijen in de stad zoals de stichting Barka, die deze doelgroep ondersteunt.

Vraag 10

Hoeveel arbeidsmigranten zijn na de afkondiging van de intelligente lockdown naar huis gegaan? Hoe wordt hun gezondheid gegarandeerd, op de werkplek en in hun woonomstandigheden, als zij straks terugkeren? Kan de gemeente schetsen welke rol zij hier kan pakken?

Antwoord 10

De gemeente heeft geen zicht op hoeveel arbeidsmigranten naar huis zijn gegaan en hoeveel er weer terug keren. De gezondheid van de werkvloer ligt bij de verantwoordelijkheid van de werkgever zelf, onder toezicht van de arbeidsinspectie. Voor de woonomstandigheden is de arbeidsmigrant primair zelf verantwoordelijk. Alle internationals, dus ook arbeidsmigranten, kunnen bij het International Welcome Centre Utrecht Region (ook online) terecht. Dit centrale informatiepunt van de gemeente adviseert, en helpt waar mogelijk, met dit soort vragen.

Vraag 11

Zijn er recent nog voorbeelden geweest van ongelukken in de bouw? Welke rol pakt de gemeente in dergelijke situaties om ongelukken te voorkomen?

Antwoord 11

Nee, recente voorbeelden zijn ons niet bekend. Binnen de bouwhekken is de arbeidsinspectie bevoegd gezag op de arbeidsomstandigheden. Buiten de bouwhekken is VTH het bevoegd gezag. VTH is toezichthouder op de verleende omgevingsvergunning (bouw en/of gebruik). Middels

bijvoorbeeld een Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie (BLVC) plan verzoeken wij een aannemer om na te denken over hoe een bouwplaats veilig wordt afgezet, materieel en materialen veilig worden aan- en afgevoerd. Als blijkt dat dit nog voor onveilige situatie leidt, dan moet het plan worden aangepast en kunnen zelfs de werkzaamheden worden stilgelegd.

Vraag 12

Welke rol kan de gemeente pakken in het bevorderen van essentiële taalbeheersing, zeker bij projecten waarvan zij opdrachtgever is? Te denken valt aan ondersteuning van projecten als bouwpraat, maar ook algemene taallessen beschikbaar stellen.

Antwoord 12

Het IWCUR heeft partners die zich specifiek met de taalbeheersing bezighouden. Het beheersen van de taal is de verantwoordelijkheid van de arbeidsmigranten zelf. De organisatie Barka ondersteunt, in opdracht van de gemeente Utrecht, in het Social Economy Centre in Utrecht deze doelgroep. Ook zijn er mogelijkheden – en Barka helpt arbeidsmigranten hiermee – voor taallessen in de stad, zoals bij de Volksuniversiteit of door vrijwilligers van Taal Doet Meer.

Vraag 13

Is er in Utrecht een informatiepunt voor arbeidsmigranten met toegankelijke informatie over rechten en plichten? Worden zij door de gemeente ondersteund als er sprake is van misstanden? Zo nee, ziet het college de mogelijkheid hiervoor te zorgen?

Antwoord 13

In Utrecht kunnen arbeidsmigranten terecht bij het International Welcome Centre Utrecht Region in het Stads kantoor dat normaal gesproken 4 dagen in de week open is voor alle vragen die internationals (dus ook arbeidsmigranten) hebben over het leven in de regio Utrecht. Ook kunnen zij vragen stellen via de website van het IWCUR en is het IWCUR actief op de sociale media met bijvoorbeeld aandacht voor Covid-19 informatie. Als het IWCUR misstanden ziet maken zij hier melding van bij de betreffende instantie (signalering). Daarnaast zijn er meerdere partijen in de stad zoals de stichting Barka, die deze specifieke doelgroep ondersteunt.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen Situatie arbeidsmigranten in Utrecht

Rick van der Zweth, PvdA

Ruurt Wiegant, SP

Sinds 2014 is er jaarlijks sprake van een forse toename van het aantal arbeidsmigranten in Nederland, waarvan Poolse werknemers een groot deel uitmaken. Volgens de monitor Internationale werknemers (30 september 2019, Decisio) zijn er in Utrecht 15.000 internationale werknemers, waarvan 8.600 arbeidsmigranten. Deze cijfers zijn overigens van 2017. Uit landelijke gegevens blijkt dat van ongeveer 35% van hen geen woonlocatie bekend is.

Werkgevers en uitzendorganisaties luiden al langere tijd de noodklok vanwege het oplopende tekort aan goede huisvesting voor arbeidsmigranten. De Stichting Normering Flexwonen (SNF) ziet toe op huisvesting die aan kwaliteitseisen voldoet en dat levert resultaat op. Inmiddels hebben meer dan 550 bedrijven die samen ruim 80.000 verblijfsplaatsen verzorgen, het SNF-keurmerk. Koos Karssen, voorzitter van SNF, noemde dat een prachtige start, maar wees er ook op dat daarnaast nog veel te veel huisvesting niet aan de minimale kwaliteitseisen voldoet.

Dat de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten veelal slecht zijn is al langer bekend. Zij werken, wonen en reizen dicht op elkaar en werken soms op verschillende locaties. Zij wonen veelal in door werkgevers beschikbaar gestelde huisvesting met veel mensen dicht op elkaar, met geregeld wisselende samenstelling, weinig privacy en geen mogelijkheden om afstand te bewaren. Dit maakt dat zij extra kwetsbaar zijn voor besmetting met het Corona virus.

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, onder leiding van Emile Roemer, is op 4 mei jl ingesteld door het kabinet. De opdracht was om voorstellen te doen om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren, met als doel om de risico's op coronabesmetting op de korte termijn te verminderen en hun positie op de langere termijn te verbeteren. In de aanbevelingen, die op 11 juni aan het kabinet gepresenteerd zijn, staan ook aanbevelingen richting gemeenten. Hierover hebben wij de volgende vragen:

1. Zijn er actuele cijfers van het aantal arbeidsmigranten dat in Utrecht woont? Hoeveel van hen werken ook in Utrecht?
2. Is er vanuit de gemeente zicht op waar deze arbeidsmigranten wonen, zowel qua spreiding over de stad als over het aantal mensen waarmee zij een woning delen?

De gemeente Rotterdam maakt gebruik van het recht om het woonadres van arbeidsmigranten, ook van hen die tijdelijk werk hebben, te registreren. Het Aanjaagteam beveelt alle gemeenten aan een complete registratie van arbeidsmigranten in het BRP bij te houden. Met een goede registratie in de BRP heeft de gemeente de mogelijkheid om slechte huisvesting, overbewoning en woekerhuren te voorkomen.

3. Is er in Utrecht sprake van een complete en actuele registratie van het woonadres van arbeidsmigranten? Zo nee, kan dit op korte termijn ingevoerd worden en verplicht worden in de gemeentelijke woonverordening? Graag met toelichting.

Uitzendbureaus kopen soms huizen op om arbeidsmigranten te huisvesten. Dit opkoopgedrag dient vooral hun verdienmodel en kan door o.a. overbewoning zorgen voor problemen in al kwetsbare wijken/buurtten.

4. Heeft de gemeente hier zicht op? Zo nee, kan de gemeente onderzoek doen welke panden zijn opgekocht door uitzendbureaus om te controleren op de woonkwaliteit? Bijvoorbeeld door gebruik te maken van gegevens van Kadaster.
5. Ziet het college andere mogelijkheden om woekerhuren, slechte huisvesting en overbewoning te voorkomen?
6. Is het in Utrecht mogelijk om voor tijdelijke klussen tijdelijke huisvesting te organiseren? Bijvoorbeeld door het plaatsen van een woonhotel op de bouwlocatie.

Het Aanjaagteam adviseert gemeenten om een QuickScan in samenwerking met keurmerken en huisvesters uit te voeren naar de beschikbaarheid van en behoefte naar woningen waarbij uitgegaan wordt van 1 slaapkamer per arbeidsmigrant. Daarbij moet ook gekeken worden naar de hoeveelheid extra units die nodig is om de 1,5 meter afstand te waarborgen.

7. Is het college voornemens dit te doen? Kan de uitkomst hiervan worden gedeeld met de raad?
8. Zijn locaties in Utrecht waar veel arbeidsmigranten bij elkaar werken? Welke rol pakt de gemeente hier, bijvoorbeeld in samenwerking met de arbeidsinspectie, om zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden?
9. Hoe ziet de gemeente erop toe dat bij werkgevers waar veel arbeidsmigranten werken, die mogelijk de taal minder beheersen waardoor zij relevante informatie rondom Corona kunnen mislopen, de 1,5 meter en andere Corona-maatregelen in acht worden genomen?
10. Hoeveel arbeidsmigranten zijn na de afkondiging van de intelligente lockdown naar huis gegaan? Hoe wordt hun gezondheid gegarandeerd, op de werkplek en in hun woonomstandigheden, als zij straks terugkeren? Kan de gemeente schetsen welke rol zij hier kan pakken?

In de bouw vinden met regelmaat ongelukken plaats omdat werknemers elkaar niet kunnen verstaan. Om deze reden is in de sector bijvoorbeeld werk gemaakt van essentiële taalbeheersing (bijvoorbeeld d.m.v. Bouwpraat). In Utrecht zijn er enkele grote ongelukken in de bouw geweest, ook bij projecten waar de gemeente Utrecht opdrachtgever was.

11. Zijn er recent nog voorbeelden geweest van ongelukken in de bouw? Welke rol pakt de gemeente in dergelijke situaties om ongelukken te voorkomen?
12. Welke rol kan de gemeente pakken in het bevorderen van essentiële taalbeheersing, zeker bij projecten waarvan zij opdrachtgever is? Te denken valt aan ondersteuning van projecten als bouwpraat, maar ook algemene taallessen beschikbaar stellen.
13. Is er in Utrecht een informatiepunt voor arbeidsmigranten met toegankelijke informatie over rechten en plichten? Worden zij door de gemeente ondersteund als er sprake is van misstanden? Zo nee, ziet het college de mogelijkheid hiervoor te zorgen?